

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőségéhez (IV. Lövész utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1881.

14. szám.

Április 7.

Karácsonyi kiállítás.

A hazai ipar emelése és fölvirágoztatása ügyében mindinkább előtérbe lépnek az irányadó körök igyekvő lépései. Csak nem rég tárgyalták le az iparkérdések revisióját egyletekben, társulatokban, iparkamrákban szakminiszteriumban egyaránt: már is újabb intézkedések történének, melyek főcélja az iparos osztályt közelebb hozni a nagy közönséghez, hogy figyelme a hazai, kivált műipari termékekre fölhevessék. Legszebb alkalomul szolgálhat erre a karácsonyi és új évi ünnepeket megelőző hetekben egy jól rendezett kis műkiállítás. Megmondjuk azonnal, hogy miért?

Ez ünnepekhez kötötte a szokás, a gyengéd figyelem kifejezésül, akár értékesebb, akár közhasználati ajándéktárgyakkal tisztelni meg barátainkat, jó ismerőseinket. Ezen ősrégi szokás hű teljesítése nem csekély pénzt szokott kivinni az országból, tengődő iparunk kárára. Gondoljuk csak meg, hány norimbergi, düsseldorfi stb. külföldi műiparcikkeket és gyermekjátékokat árusító kis- és nagykereskedő bolthelyiségeit üresíti ki a két ünnep előtti hetekben a magyar, csak a fővárosban? Sokan jóhiszeműleg azt vélik, hogy magyar iparos nem gyárt, vagy nem tud gyártani ily czikkeket; másokat pedig a hazainál jelesebb külföldi czikkeken való készakaratos kapkodás terel el iparosaink támogatásától.

Mit tegyünk tehát okosat, hogy mindkét vevő hazai műiparosainknak megnyerhessük? Első sorban alkalmat kell szolgáltatnunk nekik, hogy saját szemekkel meggyőződjenek a magyar ipar ily nemű termékeinek létezéséről és a külfölddel való versenyképességéről nem csak, de az ünnepek alkalmára azonnal kellő bevásárlásokat is tehessenek.

E czélból a magyar általános iparegylet igazgatósága megpendítette az eszmét, hogy a fővárosban ily

karácsonyi kiállítást rendezni kívánatos volna s egyuttal harmincz tagból álló bizottságot küldött ki a kiállítás módozatainak megállapítására, mely bizottság már el is kezdette működését.

Az eszme életrevalósága fölött egy perczig sem kételkedhetünk. Látjuk és tapasztaljuk külföldön, hogy a nagybani árukivitel daczára igen jótékony hatásuk szoktak lenni az ily karácsonyi kiállítások, melyek bazárral vannak összekapcsolva. Viszonyainkat tekintve még nagyobb szükségünk van ezekre, mint a külföldnek. Iparosaink azon osztályai, melyek műipari czikkek létrehozásán fáradsnak s áldozattal iparkodnak művészi tökélyre emelni az ipart: előbb-utóbb kénytelenek lennének abban hagyni működésüket a méltánylat hiánya miatt. Pedig gondoljuk meg, hogy csak a gyermekjátékok és művészi u. n. fényűzési czikkek terén mily nagy a fogyasztás nálunk is, mint mindenütt a művelt népeknél s mily kevés a termelés, de annál nagyobb a külföldi czikkek behozatala. Pedig az anyag, tehetség és erő mind rendelkezésünkre állanak, csupán a felkarolás, pártolás által aczélozható gyakorlatnak vagyunk híján!

Az általános iparegylet életrevaló eszméjét mintegy az orsz. képzőművészeti társulat létesített áru-csarnoka folytatásának tekintjük. Valamint eddig nem volt hazai művészeinknek a magyar földön egy zuga, hova elárusításra szánt műalkotásait a közönség elé tárhatta volna: úgy nincs a hazai műiparosnak még ma sem oly központi helye, hol a vevőkkel érintkezve, árucikkeit bemutathatná. Az első bajon eredményre vezetőn segített a társulat az állandó áru-csarnok létesítésével: e másikon, mint arra hivatott, segíteni iparkodik az általános iparegylet, az alkalmi, egyelőre pedig a karácsonyi kiállításokkal, melyek, mint említők, bazárral lesznek kapcsolatosak.

Az eszme a kivitel stadiumától még távol ugyan, de a jó uton halad. Elvben elfogadva, még pedig az évenkinti kiállítás, sok szép reménnyel kecsgeteti műiparunk fejlődését. Kívánatos, hogy iparosaink az eszme létesítését ne érezzék meg erősen, értjük a helypénzek esigázott voltát. Talán ezélszerübb volna a kiállítási helyiségben vagy bazárban eladott tárgyaktól venni százalékot, a mit sokkal örömelebb fizet a kiállító iparos, mint előleges helypénzt, mert a siker rendesen a kétségés jövő titka.

Azon gondolatot, mely a karácsonyi kiállítást és bazárt az országos képzőművészeti társulat helyiségeiben tartja jónak rendezni, csak helyeslehetjük, mert így egy füst alatt a társulat műkiállítása is nagyobb látogató közönségnek fog örvendeni, s a műipar pártolásának eszméje talán a képzőművészetek hozzánk illőbb figyelemre méltatásához vezetend, a mire szégyen, alig néhány maecenás által pártfogolt, sokkal jobb sorsa érdemes művészeinknek valóban égető szükségök is van.

Emér.

LXXXV. Zsoltár.

Hajolj Uram felém,
S hallgass meg engem,
Mert nyomorult vagyok s szegény.
S neked van szánva létem,
Védj meg tehát, segíts nekem.
Benned bizó szolgálóknak Istenem!

Irgalmazz Istenem!
Hozzád kiáltok,
Egész nap Hozzád emelem
Szívem, mivel kitéród
Édes kegyes irgalmadat
Azokra, kik Hozzád sohajtanak.

Hallgass meg sóhajom!
Midőn esengtem
Ama szorongatott napon,
Meghallgatál Te engem:
Hozzád hasonló nem lehet
Több isten vagy tett, mint minő Tied.

Alkottad nemzetek
Mind összejönek,
Hogy Téged áldva zengjenek
S imázzanak Előtted:
Nagy vagy s csodálatos nekünk,
Te, csak Te vagy egyetlen Istenünk.

Uram! ösvényeden
Karod vezessen,
Hogy ekként minden léptemen
Igazságod szeressem,
Hogy örvendjen szívem Vele
S mindig szeretve félje szent Neved!

Hálát adok Neked
Teljes szívemből!
Szolgád dicsőíti Neved,
A míg a sírba nem dől,
Oh mert nagy az, mit véle töl.
Kimentve őt a poklok mélyiből.

Ah! volt idő, hogy ök
Rám agyarogtak
A gonoszak, az üldözök,
Kereste a nagyoknak
Synagógája lelketet,
S szemök előtt nem tarták szent Neved.

Irgalmas Istenem!
Hisz nagy kegyelmed,
Nézz újra rám, segíts nekem,
Erőt adj gyermekednek
Itten, hová őt meghívád,
Oh védd, oh mentsd meg szolgálód fiát!...

Feltünni engeded
Jelét kegyednek,
Hogy kik gyűlötek engemet,
Így szégyenüljenek meg.
Mert Istenem vagy, el ne hagyj!
Örök segélyem, vigaszom Te vagy!

Kálmán Károly.

Jadviga.

— Ballestrem grófnő elbeszélése. —

(Folytatás.)

III.

Néhány nappal később volt.
A zarskoje-szelői nagy fogadó terem ma kiváló nagy fényben ragyogott. A főudvarmester meghívására megjelentek Pétervár legfőbb körei. Suhogott a sok selyem és bársony, gyémántok tündököltek a tulságosan piperézett női ruhákon, gyémántok tündököltek a hajporos fürtökön s a csipkébe vesző hófehér karokon. A férfiak a legfényesebb franczia szabású diszben jelentek meg arannyal himzett drága szövetű kabátban, gyémántgombos arany-és ezüst szövetű mellényben, a kabáttal egy színű rövid nadrágban, fehér selyem harisnyában és drága esatos czipőben. Szörnyen szerették volna már tudni az összejvetel célját; mert hogy valami rendkívüli van történőben, a pazar fénynyel diszített trónusból láthatták.

A kíváncsiság a legnagyobb fokra hágott, midőn a mellékszobából olyan hangok hallatszottak, melyek igen hasonlítottak a sarkantyupengéshez — mi lehet ez? A rejtvény nemsokára megoldást nyert; mert a titkos ajtóval szemben eső ajtóban megjelent a főudvarmester, s aranyos botjával háromszor megüté a földet annak jeleül, hogy a minden oroszok czárnője közeleg!

S valóban meg is jelent; gyémántos drap d'argenti ruhájára puha, fehér hermelinnel bélelt és szegélyezett bíborszín bársonyköpeny borult, melyet tizenkét apród vitt utána; fején briliántos kis korona nyugodott. Utána

büszkén s fényesen, mint az ezeregy éj regéiben, hosszu sorban jöttek az udvari hölgyek és tisztek.

Midőn a czárnó a jelenlevők mély hajlongásai között a trón lépesőjéhez ért, Orloff a czárnóhoz lépett, és meghajtván térdét, oda nyujtá kezét, hogy trónusába segítse. E mellett egy aranyos bársony asztalkán pompás székrényke és a drágakővel ékesített aranymarkolatu birodalmi pallos fektűt.

II. Katalin székébe ereszkedett, a hölgyek félkörbe álltak körülé. A főudvarmester ismét háromszor leütötte botját, erre felpattant a titkos ajtó.

A czárnó fölállott s a birodalmi kardot kezébe véve maga előtt tartá. A melléktéréből takaros, szép viselésében tizenhat lengyel nemes lépett ki, élőkön egy nemes alak, Varsó Apollója, gróf Wielopolski István.

Jó, hogy mindenki szeme csak az idegenekre, e bátor, pengő sarkantyús, harezias alakokra irányult, s nem látták, hogy Jadviga halotthalvány lett, hogy kicsi keze göresösen kapaszkodott a trónusba, hogy el ne essék, — még Orloff sem látta.

A trón elé érve a nemesek, térdet hajtottak s mindnyájok nevében Wielopolski tolmácsolta meghóduláskat. Mély csönd lett, mikor elhallgatott, — ezért kellett tehát a pétervári nemességnek teljes diszben megjelennie. Mennydörgő éljen riadt meg a teremben.

Csak Jadviga arczára nem ült öröm, — könnyben uszó szeme a szép szónokon nyugodott. Ez is rátekinített és csöndes üdvözlés szólt tekintetökben.

Midőn az éljen elhangzott, Katalin megszólalt.

— Nagy öröm fogja el szívünket — ugymond — hogy végre hosszu harc és küzdés után, Lengyelország nemességének virága, nekem, mint Oroszország császárnőjének és Lengyelország királynéjának meghódol. Indíttatva érezzük azért magunkat, hogy e napot ünnepiessé tegyük, és kinevezünk téged gróf Wielopolski Konstantinovic István, a szent Katalin-rend csillagkeresztes vitézévé, társaidat pedig ugyane rend lovagjaivá, és reméljük, hogy mindvégig hű alattvalóim lesztek!

Ujra hatalmas éljenzés támadt, mialatt a czárnó a Katalin-rend nagykeresztjét Orlofftól átvette és Wielopolski nyakába akasztá. Azután pedig a pallossal háromszor érintve vállait, lovaggá üté.

A gróf röviden megköszönte a kitüntetését, mire a lengyelek Orloffal asztalhoz ültek, de Katalin nem követte őket, hanem inkább Czernysew herceget inté magához cabinetjébe.

— Hallod-e Petrovics Péter, fontos dolgot kell veled megbeszélnem. Bécsi követünk előregszik, elgyöngül — föl kell menteni szolgálata alól és nyugalomba helyezni. Mit gondolsz?

— Felségednek igaza van. De ki legyen helyettese?

— Szándékunk téged ez állomásra kinevezni!

Czernysew meghajolt.

— Felséged ohaját parancsnak tekintem. Alázatosan kérem további rendeleteit!

— Jól van, Petrovics Péter — mondá Katalin jókedvűen — de erről egy szót sem senkinek. A meghatalmazást majd elkészítem, úgy hogy négy nap mulva utra kelhatsz. Majd akkor átadom megbíz levelemet is az osztrák császár számára. De te nem fogsz egyedül utazni!

— Nem fogok egyedül utazni? — A herceg szörnyen csodálkozott.

— Utitársat is adok, Czernysew, még pedig egy szép feleséget!

— Fölséged tréfál!

— Nem én! Orsinska grófnő négy nap alatt feleséged lesz!

— Felséges asszonyom! — hebegé a herceg, titkos vágyainak ily váratlan betelését látva.

Katalin hangos kacajra fakadt.

— Jól van! — mondá — ugy-e szép menyasszonyt kerestem számodra?

— Oh ez igen nagy kegyelem, viszonzá a herceg. De a grófnő beleegyeznek-e?

— Az az én gondom. Én vagyok gyámja és hozományja császári lesz. De ezt is tartsd titokban — most pedig menj te is a bankettre, de aztán utra készülj!

A herceg szépen kezet csókolt és elhagyta a szép zsarnok cabinetjét.

Ez Jadvigát hivatá. — Jer — ugymond — beszéljünk!

Puskinné a nehéz ruhák helyett könnyű s kényelmes öltönyt hozott; majd pedig a czárnó csokoládéját, a ki eseléde: távoztával maga mellé vonta Jadvigát a dagadozó szofára.

— Milyen halvány vagy megint — mondá, Jadviga homlokát simogatva — ugy tetszik, birodalmam levegője nem tesz jót neked — no majd nem sokára mást fogsz szívni gyermekem!

Jadviga a czárnóra tekinté.

— Hogy értsem ezt felség?

— Hogy? — Katalin nevetett. — Mindjárt megtudod. De mindenek előtt egyet kérdezek. Jadviga, parancsolom, őszinte légy!

— A hazugságot mindig gyűlöltem!

— No majd mindjárt meglássuk. Felelj tehát: szereted-e Orloffot?

— Nem, fölség!

— Annál jobb! — Tudod gyermekem, hogy én vagyok gyámod: atyád gondjaimra bizott téged. Elérkezett a pillanat, mikor megmutathatom, hogy rólad és jövődről fejedelmileg gondoskodom. Készülj tehát, Jadvigám; mert legkésőbb négy nap mulva oltárhoz lépsz és mint Czernysew hercegné Bécsbe utazol!

Jadviga hangos kiáltással földre roskadt. Kegyelem, felség, kegyelem!

A czárnó bosszankodva kelt föl.

— Micsoda? kérdé éles hangon. — Micsoda magadviselet ez? — Felelj: mi oka e magadviseletének?

— Kegyelem, felség, kegyelem! könyörge a szép udvarhölgy szivszaggató hangon. Hadd maradjak én itt felséged szolgálatában, — csak azt ne — soha, de soha sem lehetek én Czernysew neje!

— Ugy lesz a mint én mondom! — kiálta elkeseredve a czárnó; — Czernysew már tudja szándékomat, császári szavamat nem szegem meg — nem én, érted?

Jadviga felszökött. Főlegyenesedve állt szemben Katalinnal.

— Felséged tehát el akar adni?

Vérig sértve e merész szavak által Katalin, egy lépést hátrált — haragos pír futá el arczát.

— Micsoda vakmerőség ez, Jadviga! — kiálta. — Te féreg, melyet bármikor összetiporhatok, te, te me-részkedel a minden oroszok czárnőjét kérdőre vonni? — Erre hátat fordított az udvari hölgynek és szigorú nyugodt hangon parancsolá: »Menj szobádba — utol-jára szólok most veled! Négy nap mulva Czernysew felesége lesz, akár akarod, akár nem, mindegy; de jót állok érte, hogy az lesz!«

Jadviga arca halott színt váltott, már-már elájult, de mégis felelt:

— Fölségednek van hatalma testem fölött, de lelkem, az az enyém! Az »igen«-t soha sem fogom kimondani.

— Hallgass! — parancsolá a czárnő, te lennél az első, ki az én akaratomnak ellenszegül! Ki fogod az »igen«-t mondani!

— Irgalom!

Jadviga ismét a czárnő lábaihoz borult és megra-gadta kezét. Katalin rémes kacajra fakadt.

— Irgalom? Azt nem ismerem — soha sem ismer-tem, kemény a minden oroszok uralkodója, mint a kő! Jajgatásod nem segít rajtad! Eredj!

És eltaszítá Jadvigát, ki nyögve rejté a császárnő ruhájába arczát.

— De mért is lennék én irgalmas — beszélt tovább a czárnő — talán egy udvarhölgy gyermekes szeszélye miatt? Valószínű, hogy valami lengyel lázadó után ábrándozol, a kinek megesküdtél, hogy csak az ő neje lesz? Mi közöm hozzá? A te lengyeled majd meg-vigasztalódik, meg te is! Szóval, ha török, ha szakad, de te Czernysewné lesz — ne bosszants még többet!

Ez már sok volt Jadviganak, — kétségbeesésében elfelejté, kivel áll szemben; kezét kinyújtva e bátor sza-vakra fakadt:

— Felség! Jól meggondolja, mit cselekszik! Gon-dolja meg, hogy kegyetlensége a biztos halálba hajt, ép úgy mint én előttem már sokat-sokat halálba üzött! Gondoljon halálos ágyára, hol lelkismerete kinozni fogja s a keserű bánat nyugodni nem engedi, a hol körülengik majd áldozatainak árnyai és eszébe juttat-ják a borzasztó kegyetlenséget, melylyel a Romanoffok trónját bezennyezi. Akkor majd bosszuért kiáltanak a legyilkolt lengyelek; akkor előáll majd császári férje, kit felséged megmérgezett és ifju éltét siratva üldözi majd felségedet a szép Iván herezeg véres árnya! — Irgalom, irgalom! ne hagyjon kétségbe esni, hisz oly fiatal vagyok még! Irgalom, irgalom!

Göresös zokogás közt bágyadtan földre roskadt. Előtte azonban II. Katalin állott: arca elsárgulva, szeme megmerevülve, ajkai kinosan összeszorítva. Elő-ször halla életében ily beszédet, mely mély gyűlöletet kelte szívében az iránt, ki kegyetlensége véres képeit föltámasztá. Szavát vesztve mutatott az ajtóra.

Csak most vette észre Jadviga, hogy kinek mit mondott; belátta, hogy sorsa el van döntve. Nem gon-dolt arra, ki egy szavával véget vethetett a zavarnak! — Zokogása elhalt, merev nyugalom lepte meg tagjait. Némán botorkált az ajtó felé és elhagyta a szobát.

Midőn Katalin magára maradt, fájdalmas sohajjal rogyott a szofára.

— És ha életem felét adnám oda — szóla néme-tül lassu s egyhangu szóval — ha kelet minden kincsét,

ha minden hatalmam oda adnám, sem törülhetem el e sötét tettemet! — Jól tudám, hogy a lengyel nép az én átkom és ime épen egy lengyel nőnek kell fölidézni lelkemben azok emlékét, kiket multság és öröm közt ohajtok elfelejteni — és hasztalan! Oh ez borzasztó, de szent igazság! Népem történetirői örökké szóló emléket emelnek majd számomra, elmondják majd, hogy én vagyok e század legnagyobb asszonya, a bölcs és erős éjszaki Semiramis, de — azt is bele írják majd abba a könyvbe, mely a császárok és királyok fölött kérlelhetetlenül mond ítéletet — hogy megöltem férjemet mos-tani trónoméért. Miért nem talált el Pugacseff golyója — akkor elnyugodtam volna — mindörökre!

IV.

Nem messze a zarskoje-szelói kastélytól az orszá-gut mellett egy igen egyszerű régi, kis ház állott. Talán már évtizedek óta nem laktak benne, — legalább arra mutatott az épület, dűledező formája és a mindig csu-kott ablaktáblák. A ház egy lengyel nemesé volt, ki most déli Oroszországba ment lakni, e házat pedig magára hagyta.

Ha valaki ma este figyelemmel kísérte volna e házat, meggyőződhetett volna, hogy még sem clyan csöndes az. A mint sötétedett, több alak surranta házba és jól meg lehetett hallani a korhadt lépeső ropogását a kemény lépések alatt. Szerencsére szeles, esős éj volt s így a kinek nem kellett, nem mozdult házából.

A házban egy középmagasságu teremben, melynek falait elrongyolott borszőnyegek fődik, nehéz tölgyfa-asztal körül ült 16 férfi, a meghódolt lengyel nemesek. Wielopolski ült legelől. Fejét kezére hajtva némán tekintte maga elé. Az ajtó többször megnyílt s mindig egy-egy új társ lépett be.

— Együtt vagyunk!« szóla egyik nemes.

Wielopolski fölemelkedett.

— Barátim, társaim! — kezdé. — Ti beleegyezte-tek tervembe s követtetek engem, indítatva szép hazánk iránti szeretettől, melyet most idegen zsarnok véres ostora tart lenyügözve. Az első lépés megtörtént. El kelle viselnünk az első borzasztó megalázást s habár csak szemre — meghódoltunk a kegyetlen asszony előtt s az én ajkam mondta a hódolatot. De a hazáért tettük! Mi több, egy asztalhoz kellett ülnünk azokkal, kik vesztünkre törnek, s ti ezt megtettétek, áldjon meg érte Istenünk, én meghálálni nem tudom! Nem titkolom előttemek a veszélyt; tudom, hogy talán a szégyenbe, a börtönbe és halálba viszlek titeket, de vállalatunk méltó hozzátok! Készek vagytok-e megesküdni itt, orosz föl-dön, hogy széttöritek nemzetünk hősének, Kosziusko Tádénak bilincseit és hogy őt hazánkba visszaviszitek?

S mind felállottak, s ég felé nyujtva kezöket, egy lélekkel megesküvének.

— Köszönöm — mondá Wielopolski — köszönöm! Meglehet, hogy soká tart a legnagyobb hős megszaba-dítása, de nem fogunk csüggedni, a hazaszeretet kívánja ezt! Ez azélellozza meg erőnket, ez tegye erőssé kitartá-sunkat, ha mindjárt vérünk árán nyitunk is utat Kos-ziuskoéhoz. S majd az ő zászlója alatt megfizetünk el-nyomóinknak Lengyelhon rabságaért! Ezért elhagytátok hazátokat, családokat és jól tettétek! A hol a hazáról,

szabadságról van szó, minden más köteléknek vége szakad! Azért hadd szóljon a mi jelszavunk: »Éljen Kosciusko, éljen a haza! Le a zsarnokokkal!«

Mennydörgő éljenzés közt ölelték át egymást a föllekesült nemesek.

Zajos vitakozás keletkezett a végrehajtás fölött, míg az elnök távozásra inté őköt.

Nesztelenül távoztak az összeesküvők. Wielopolski azonban újra székébe dőlt és órájára tekintte.

— Tizenegy óra — dörmögé — egy óra múlva megjöhet! — S gondolataiba mélyedt.

Alig egy órával később egy hosszú köpenybe burkolt nő sietett az elhagyott ház felé, Jadviga volt, őt várta Wielopolski. A házhoz érve, csöndesen belépett. Szíve hevesen dobogott, úgy hogy pillanatra a falhoz támaszkodott. Azután csöndesen továbblopózkodott. Reszketve nyomta meg a kilincset, az ajtó megnyílt s a küszöbön — sötét köpenye félig lecsuszva — fényes ruhájában állott a czárnó legszebb udvari hölgye. Az asztalnál pedig ott ült a rajongó lengyel gróf mereven maga elé tekintve.

— István!

Ez édes hangra fölrezzent a gróf. Homlokát dörzsölve bámult maga elé s nem ismerte meg a fényes alakot. Szomorú mosoly futott végig Jadviga vonásain.

— Nem ismer rám — gondolá — nem tudja ki vagyok!

Azután hangosan mondá:

— István — én vagyok, feleséged, Jadviga!

Wielopolski felszökött és eléje rohant.

— Jadviga, — Jadviga! — mondá fájdalmasan.

Aztán leülte, maga pedig eléje állt.

— De régen nem láttuk egymást, édesem! — kezdé. — De sok történt azóta!

— Igaz, István, sok történt azóta, mióta apámat Szibériába hurezolták és azóta, mióta —

— Mondd ki, mond ki, Jadvigám! — Azon nap óta, mikor az ur oltáránál férj és feleség lettünk, hogy mindjárt mint idegenek álljunk szemben egymással? Oh, bár nyilvánossá tehetjük volna egybekelésünket! De nem lehetett!

— Hagyd ezt, Pista! A mi megtörtént, megtörtént! Hisz itt vagy most és holnap, megtudja egész Szent-Pétervár, hogy én Wielopolski grófné vagyok!

A férj lesüté szemeit, látható zavarban volt.

— Te hallgatsz, Pista? Most csak feloldasz eskümm alól, hogy senkinek ne szóljak házasságunkról? Mind-egyedül szentül megtartottam, de most már szeretnék alóla feloldatni!

Wielopolski arca mindjobban elkomorodott.

— Még nem oldhatlak fel esküd alól! mondá végre.

Jadviga ijedve nézett rá.

— Pista, Pista, min töröd fejedet? — könyörgé a szép nő. — Oh, ha tudnád, mily végtelen boldogság fogta el szívemet, midőn a trónteremben megláttalak! Majd meg oly furcsán éreztem magamat! A fényes pompa közt egyszerre atyám alakját láttam megjeleni; aztán anyádat, a lelkes lengyel nőt láttam; láttam mint földték el arcukat; hallám szavaikat, midőn így szóltak: Ó, kiben tiszta lengyel vér pezseg, kinek ősei Lengyelországért haltak dicső halált, — íme, ő itt

áll, hogy szép szavak közt a zsarnok hatalmának meghódoljon!

— De nem fog meghódolni soha! — pattant fel a gróf.

— Akkor hát miért a tegnapi szemfényvesztés? — mondá Jadviga elsápadva, azelőtt, ki Kosciuskót fogva tartja?

— A tegnapi szemfényvesztést áldani fogják apád és az én anyám! — viszonzá István gróf lelkesülten. — Tudd meg, hogy csak azért álltam a tizenöt nemes élére, hogy könnyebben kiszabadíthassuk Kosciuskót!

— Isten áldja meg fáradozásodat! — De most mondd meg, miért nem akard nyilvánossá tenni, hogy nőd vagyok? — E vallomás a czárnó előtt csak hasznodra lehetne!

— Nem lehet, Jadvigám — mondá elpirulva — nem lehet! Mint feleségemnek, velem kell lenned, de mint Orsinska udvari hölgy mindig a czárnó körül vagy — érted? —

— Még nem! De te nagyon tévedsz, ha azt hiszed, hogy én tervedben segíthetek. Katalin ugyan mindig szíves és bizalmas volt irányomban, de állami ügyekbe soha sem vont bele!

Wielopolski nem felelt azonnal — izgatottan jár-kelt a szobában.

Ekkor Jadviga felállva hozzá lépett.

— Pista — könyörgé — ne hagyj tovább nyög-nöm az eskü igája alatt — a további hallgatásnak iszonyú következményei lehetnének! Képzeld, tegnap Katalin tudomra adta, hogy négy nap múlva Czernysew herceg neje leszek. Én elkeseredésemben olyanokat mondtam neki, hogy kegyét okvetetlenül eljásztotam! Ma sikerült két heti elhalasztást kieszközölnöm. Pista, láthatod, hogy nincs vesztegetni való idő, — a czárnónak holnap meg kell tudnia, hogy nőd vagyok!

Wielopolski hosszú gondolkodás után felelt.

— Két hét? Jó, ez alatt végrehajtom tervemet.

Jadviga, mondá a nő kezét megragadva és mélyen szeméibe nézve — Jadviga, te lengyel nő vagy s mint lengyel nőnek meg kell tanulnod áldozatot hozni hazáért. Két heti idő van, ez alatt mindenek meg kell lennie; társaim mindenre készek. Pál nagyherceg Kosciusko tisztelője s csak az ő kormánya alatt könnyebbülhet hazánk igája. Jadviga, mindenre, a mit szeretsz, segíts a hazát megmenteni! Esküdjél!

A nő ijedve hátrált, — szívét borzasztó sejtelen fogta el.

— Előbb mondd meg, mire esküdjem?

— Esküdjél!

— Nem én, mig terveidet el nem mondd!

— Ugy halld! Te lész hazánk megszabadító eszköze. — Ezért kívántam hallgatásodat eskü alatt! Te bírod a czárnó bizalmát, tudod, hogyan lehet hozzá jutni, — egy éjjel majd szobájába vezetsz minket — és egy csapásra szabad lesz Lengyelország!

— István!

Jadviga kiáltása átjárta a csöndes házat. Azután kezeivel elfődte arcát s tompa hangon mondá:

— A császárnőt akarjátok meggyilkolni?

— Legyen ő az áldozat Lengyelhon üdvéért! Te meg esküdjél a szent bosszu eszközeül!

— Soha! s Jadviga büszkén fölegyenesedett. Soha! A ezárnő jóságát soha sem fogom azzal meghálálni, hogy a rajongó gyilkost szobájába vezetem, ha e gyilkos mindjárt férjem is. Legyen, továbbra is Orsinska grófnő maradok, de nem azért, hogy a királygyilkosságához világítsak, hanem hogy örködjem annak élete fölött, ki engem felkarolt akkor, mikor elhagyott árva voltam. Én is szeretem hazámat — és áldani fogom a napot, melyen Koszciusko szabaddá lesz; de soha sem leszek bosszútok eszköze. Eltitkolom tehát egybekelésünket, hogy örködhessem. Isten veled Pistám! Bár szívem megtörik a kötelesség és szerelem nehéz harcában, utamról le nem térhetek!

— Jadviga, Jadviga! esengett Wielopolski.

— Megbocsátom, a mit rajtam elkövetsz — szóla szelíden férjéhez fordulva a nő — kérem Istent, világosítson fel téged. Én továbbra is hallgatok; de te ne merj a várkastély felé közeledni: mert én leszek árulód! Még egyszer Isten veled!

Ekkor Wielopolski hozzája rohant, fenyegetőzött, könyörgött, rimánkodott; de neje állhatatos maradt. Még egyszer megcsókolta őt, aztán eltűnt.

(Folyt. köv.)

Sch..... J..... barátom névnapján.

— 1881. márczius 19. —

Aluszsza még a természet
Hosszu téli álmát,
Nem nyujthatom hát neked a
Tavaszi ibolyáját!

Koszorút se fűzhetek, mert
Nincs miből... de még se
Hogy né volna! készen van e
Szív virágfüzére!

Mert szívem egy nagy kert, s benne
Nyílnak a virágok...
Te vagy a nap, a ki őket
Élteted... s táplárod.

Leszakítok hát néhányat
S koszorúba fűzöm;
S nemes szivednek házára
— Kebeledre tűzöm.

Nézd, e nyíló virág neve:
»Szeresd a hazádat«,
Életeért életedben
Küzdj, dolgozzál, fáradj!

És ha érte áldozatúl
Volnál kiszemlélve,
Halj meg! áldani fogunk, csak
»Ő« maradjon élve!....

Ez a fehér? Ezt kérdezed?
Ez a »hit« virága!
Ez se legyen kebled bármely
Zugába plántálva!

Szived kellő közepében
Adj helyt e kettőnek;
Mert e kettő árnyékában
Az erények nőnek!...

E harmadik... szeretetem
Szerény ibolyája,
Melynek te vagy, voltál, s leszesz
Ápoló tanyája.

Tedd el most e csokrot, s gyakran
Emlékezzél rája;
Emlékezőn gondoldj arra,
Kinek szív-virága.

Premontrei.

TÁRCZA.

Vakok intézetei és vakok oktatása.

(Vége.)

A mi az olvasás-oktatást illeti, a vakok intézeteiben ez természetesen egészen különös rendszeren alapszik. Már Haüy Bálint használta, mint főnebb említők, az ahhoz megkivántató domboru nyomtatást, melyet a vakok nyomtatásának neveznek. Ezen nyomtatásnál a nyomás nem színes sima betűkben történik, hanem verdnyomással kidomborodó betűkben, melyeknek könnyen tapintható körvonalaik vannak. Hogy az olvasó ujjaival könnyebben megkülönböztethesse a betűket, azok csupán hajvonásokban s teljesen szegletes formákban vannak visszaadva, a soron alul vagy felül kinyúló hosszú betűket is kerülik, hogy ezáltal az olvasónak megkönnyítsék a következő sorok keresését. Elég sajnos azonban, hogy eddig nem tudtak a vakok tanítói egységes írásrendszerben megegyezni. Többféle rendszer van. Az ugynevezett Alston-féle rendszer szerint a többi között az egész biblia is ki van nyomtatva vakok számára. A Moon által föltalált vakok abécéje vonásokból és pontokból áll, a mint a Morsé távirójegyei. Ezen vakok abécéje azonban bár megkönnyíti egyrészt az olvasni tanulást, de másrészt nagyon megrágitja a könyvek nyomtatását, minthogy ezen betűk sokkal nagyobb tért foglalnak el s ezáltal az ekként nyomtatott könyvek terjedelmesebbek lesznek.

Az írástanításnál a közönséges írást sok intézetnél nem alkalmazzák, hanem legtöbbször a távirási jegyekhez hasonló Loraille-féle abécét használják. A növendék egy fatáblát kap a kezébe, melybe a betűk be vannak vésve. Ezen mélyedésekben, egyenkint végig vonja palavesszőjét, azután utánozza a palatáblán, mely műveletét kezdetben a kezét vezetik. Később e célra írónt és papírt kap. Elejénte a tanítás sokkal körülményesebb és nehezebb volt. Haüy növendékeinél az íráshoz egy keretet használt sodronyokkal, melyet a sorok elválasztására a papírra fektettek; ezen szerkezet azonban idővel jelentékeny egyszerűsítésen ment át.

Számolni egy sok lyukkal ellátott táblán tanulnak, a számfogalmakat apró facsapocskák jelölik; vagy pedig koczkákkal felszerelt táblát használnak. A tanítás természetesen csak a fejlesztés szorítkozik, ebben azonban egyes növendékek bámulatos ügyességet fejtenek ki.

A földrajzi oktatásra kezdetben oly térképeket használtak, melyeken a batárok, hegyek, folyók stb. különböző himzések által voltak jelölve; ez a czikk elején említett Paradies kisasszony

találománya volt. Most azonban szétszedhető domborművü térképeket és telluriumokat használnak e célra, melyeken a határokok és folyók kidomborodó szélekkel, a városok gombocskákkal vannak jelölve. A vakok oktatásának ezen része most már nem oly nehéz mint volt kezdetben.

Általában véve azonban, bármennyire tökélyesbült újabb időben a vakok oktatása, a hiányzó szemvilág soha sem fogja teljesen kárpótolni s ez oknál fogva a kiképzett világtalan versenyképessége a látóval szemben mindig korlátozott marad. Olykor mindazáltal fordulnak elő meglepő eredmények, s még azon időben is, midőn ezen szerencsétlenek oktatásáért még semmi sem történt, egyes világtalanok, mint a többször említett Paradies Terézia is, önségély által az értelmesség és ügyesség magas fokára tudták magukat felküzdeni. Thüringiában például nemrég halt meg egy világtalan órás, ki sokkal pontosabban dolgozott, mint sok látó órásmester társa; Angolországban egy vak takács saját szorgalmából híres orgonaépítővé lett. Gonelli János, florenczi, agyagból híres kortársak (a többi között VIII. Orbán pápa) szobrai készítette, melyek hasonlatosságuk miatt általános elismerésben részesültek, s ezen hasonlatosságot csakis a márvány szobrok megtapintása által tudta elérni. Schönberger H. (megh. 1648.) pflzi születésű vak anyanyelvén kívül megtanult francziául, latinul, görögül, héberül, szírül, chaldul és arabul s ezen nyelvekben oktatást adott. A keleti nyelveket, melyeket szintén tanított, írta, s ezt úgy tanulta meg, hogy sodronyból betűket csináltatott magának, azokat megtapintotta s gyakran utánrajzolta. A legnehezebb számadási feladványokat néhány rovás segélyével fejből megoldotta. Rendkívüli ismeretekkel bírt a bölcselében és a természettanban, többféle hangszeren játszott, rendkívül finom hallással és érzéssel bírt, sőt Königsbergában egyszer tudományos vitatkozást tartott a színekről. Végül kitünő kuglizó is volt, sőt jól talált a czéllövésnél is, ha kopogás által tudtára adták a czélpont állását s helyét. Saunderson Miklós (megh. 1738.) angol, a leghíresebb matematikusok és tanárok egyike volt, Cambridgeben. Daczára világtalanságának, magyarázta Newton munkáit a fényről és színekről, s tudományos téren nem egy érdemet szerzett magának. A szintén vak Metcalf János Manchesterben, felügyelt az utépitésre s önálló tervek és számítások szerint több új utat épített.

A vakok legnagyobb részére a tulajdonképeni válságos időpont akkor kezdődik, midőn az intézetből elbocsáttatnak, mert a legkevesebben vannak azon helyzetben, hogy önfentartásukról elegendőleg gondoskodhatnának. A drezdai vakok intézetének igazgatója, Georgi, ki 1867-ben halt meg, az ellátásnak oly rendszerét állította föl, mely kitünőnek bizonyult. A vakoknak, mielőtt az intézetből elbocsáttatnának, alkalmas elhelyezést keresnek, ellátják ruházattal, szerszámokkal s munkanyaggal; lakhelyök egyik hivatalos személyének közvetítése mellett folytonos érintkezésben maradnak a nevelőházzal, mely érdemök és különbeni viszonyaik szerint tovább is segélyezésben részesíti őket. Egy, különösen e végre alapított s emberbarátok jótékony adományai által folyton gyarapodó alap szolgálatja a szükséges eszközöket. Szászországban vagy háromszáz iparilag kiképzett mindkét nemű vak él jelenleg, kik iparuk által tartják fenn magukat s a meny nyiban erkölcsösök, egyáltalán nem szorulnak mások könyörületeségére. Szükség eseteiben s oly viszonyokban, midőn saját munkaerjük nem elégséges, az intézet a lehetőséghez képest segélyzi őket az említett jótékonyági pénztárból. Ily segélyzések, azon intézettől jövőn, melyben a világtalan az ő szellemi anyját tiszteli, egészen elveszti az alamizsna jellegét.

Ezen utóbbi körülmény egyáltalán nem lényegtelen, mert a vakok legnagyobb része úgy nevezett kedélyemberekből áll, mely érzelmi tehetséggel s gyakran erősen kifejezett becsületérzessel. A vakot általában hamisul szokta megítélni az érzékeinek teljes birtokában levő ember. Igen sokan azt hiszik, hogy a világtalannak kevesebb igénye van az életben, s a hiányzót nem érzi annyira, miután előtte több benyomás és élvezet már gyermekora óta ismeretlen. Ellenkezőleg, a vak érez mindent, mit nélkülöz, annyival jobban, mert gyakran nem is bír róla helyes fogalommal s a veszteséget sokkal nagyobbra teszi, mint a milyenre becsülné annak birását. Ehhez járul még az is, hogy magát mindig elszigeteltnek érzi s még ott is idegen, a hol otthon van. Mind ennek nyomasztólag kell kedélyére hatni. Élete szomorú. Az emberiségnek tehát egyik főkötelessége a vakokról gondoskodni. E téren még igen sok tenni való marad, s a keresztény szeretet nem fog megszűnni, hogy a szerencsétleneknek sorát minél türhetőbbé, minél elviselhetőbbé tegye. Közli: N.

RÖVID HIREK.

* **A királyné ö Felsége**, hat heti távollét után, f. hó 3-ikán reggeli 8 órakor érkezett vissza Bécsbe Angliából. Az indóházánál a király ö Felsége fogadta, hol nagyszámu közönség várta, lelkesen üdvözölve a szeretett uralkodónót. O Felsége viruló egészségnek örvend.

* **Rudolf trónörökös** ö fensége egybekelése Stefania belga királyi hercegnővel, a hivatalos lap jelentése szerint, folyó évi május 10-ikén fog Bécsben végbe menni.

* **Supka Márton** devecseri plébános az ottani katolikus iskolai alap javára 500 forintot adományozott.

* **Barány Ignác** zot, a csáktornyai állami tanítóképezde igazgatóját, a jeles katolikus tanférfiut és kitünő író sulyos csapás érte. Neje T a m á s i T e r é z mult hó 31-én életének 48-ik évében, a halotti szentségek fölvétele után elhunyt. Béke hamvaira.

* **Az egyházi zene** előmozdítására Haynald Lajos bibornok kalocsai érsek ur ö eminentiája által alapított ösztöndij ez évre Bella János körmöczbányai zenetanárnak ítéltetett oda sikerült misemüveért.

* **Bécsi herceg érsekké** a kremsmünsteri benczések apátja, G a n g e l b a u e r Czelesztin neveztetett ki. — **Néhai Helfers-torfer** helyébe a bécsi szent benedekrendü Schottenstift P. H a u s w i r t h Ernő eddigi alkamarást választotta apátá.

* **Rómában**, mint marchese di Baviera pápai ezredes és az »Osservatore Romano« szerkesztőjének beküldött fölhívásából örömmel értesülünk, katolikus férfiak vezetése alatt álló nemzetközi távirdai ügynökség felállításán fáradoznak, melynek főczélja lesz mindenben de különösen katolikus ügyekre vonatkozólag teljesen megbízható, hiteles hírekkel látni el a kath. sajtót. A vállalat biztosítására öt millió frank tőkét hoznak össze, s e végre tizezer darab ötszáz frankos részvény bocsáttatott aláírásra. Vajha sikerülne ezen vállalatot mielőbb létrehozni.

* **Görögországban**, Sparta közelében mult hó 15-én a tűz elpusztított egy cyprusfát, mely körülbelül háromezer éves volt s már Pausanias megemlékszik róla Krisztus előtt 400 évvel. 52 méter magas, törzsének átmérője 3.5 méter, kerülete 11 méter volt. — **Rudolf trónörökös** ö fenségének a Hebronban és környékén lakó katolikus szerzetesek egy fából faragott sétabotot ajánlottak föl. A fa, melyről a bot vágatott, azon épület romjai mellett áll, melyben Ábrahám lakott. A terebélyes tölgyfa törzsének körülete 22 láb. — **Weiprecht Károly**, az osztrák-magyar

északsarki expedíció hirneves vezérloje, mult hó 29-ikén negyvenkét éves korában tüdősorvadásban elhunyt. — **A jeruzsálemi szent sir** kápolnájában mult hó 31-ikén, csütörtökön misét mondtak Ferencz József császár és király ő Felségeért; jelen volt Rudolf trónörökös ő fensége és kísérete, továbbá számos ott időző magyar és osztrák alattvaló; a mise után a trónörökös s a toszkánai nagyherceg fölvettek Bouillon Gottfried ereklyéit, a patriarka pedig földiszíté őket a szent sir rendjével. — **A Meissonier** által eddig festett és eladott képek értéke összesen tíz millió frankot képvisel.

IRODALOM.

— **Irodalmi értesítés.** * Elbeszéléseim I. füzeté különféle technikai akadályok közbejöttével még nem jelenhetett meg. A kik a t. előfizetők közül, művemnek megrendelése óta tartózkodási helyöket netán változtatták volna, kéretnek e körülményt azonnal alólírt szerzővel (Pöstyénbe czimezve) tudatni, hogy a füzetet annak idején biztosan expedíálhassam. Remélem, hogy a következő füzet a lehető leggyorsabban fog megjelenni s szétküldetni. Pöstyén (Nyitra m.), 1881. ápril 1. **Janovszky István,** szerző.

— **A Molnár János** esztergom-vizivárosi plébános által szerkesztett „Isten ígéje szent beszédekben“ című folyóirat IV. füzeté hét szent beszédet tartalmaz: Bőjt V. vasárnapjára, virágvasárnapra, nagypéntekre, husvétvasárnapra, husvéthétfőre, fehérvasárnapra, s a gyermekek első áldozására.

— **A pécsi növendékpapság** »Szent-Pál-Társulat«-a felhívást bocsátott ki Bronner Benno németből fordított „**A halálfió emlékiratai**“ című két kötetes munkájának megrendelésére. Ezen munka a kath. német irodalom egyik kitünő terméke; szerzője a szellemes Cervantes »Don Quijoté«-jából választott jellegét; s a mint a jeles spanyol korának fonákságát ostromolta, azonképen ostromozza a derék szerző a jelen kor ferdeségeit és tévelyeit finom guynyal: érdekes tárgyat élénk stylben. A körülbelül 35—36 iven megjelenő tiszta nyomású mű előfizetési ára 2 frt 50 kr, növendékpapoknak csak 2 frt. Tíz megrendelt példány után egy tiszteletpéldány jár. A megrendelések f. é. április hó 20-ig Pécsre küldendők be a nevezett növendékpapság egyházi-irodalmi iskolájának.

— **Gróf Széchenyi Béla** keletázsiai utazása 200 fapetszettel, Kreitner Gusztáv, az expedíció egyik tagja által írva, magyar nyelven 30—31 füzetben fog megjelenni. A Révai-testvérek adják ki. Havonként 2 füzet fog megjelenni. Előfizetési ára egész évre 7 frt 80 kr; félévre 3 frt 90 kr.

MINDENFÉLE.

Keresztényileg. »Aztán Juliska, keresztényileg osztozzál hugocskáddal«, mond az apa kis lányának. — »Anyácskám, mi az: keresztényileg osztozni?« — »Nos hát, lelkem, a kalács nagyobbik felét hugocskádnak adod«, oktatá gyermekét az anya. E szavakra Juliska rögtön testvérenek adta a kalácsot s így szólt: »Testvérkém, osszd te kétfélé . . . de keresztényileg!«

* Mindazon t. szerkesztőségek, melyek elbeszéléseimre vonatkozó előfizetési ívet becses lapjaikban közölni kegyeskedtek, tiszteletteljesen felkéretnek e sorok átvételére.

Az iskolából. Tanító: »Két krajczárért három almát kapsz. De neked van hatvan krajczárod s az egészen almát veszesz, mit fogsz kapni érte?« — »Verést apámtól, hogy annyi pénzt kiadtam.«

Az egészen más. »Ah, hadnagy uram, az mégis csak borszasztó, hogy mennyit kell fiamnak a katonaságnál fáradnia«, panaszkodik egy asszony a tisztnek. — »Hisz én is katona vagyok s nekem is épannyit kell fáradnom«, felel a hadnagy. — »A hadnagy urnál az egészen más. A hadnagy ur nem tanul egyebet, de az én fiam kitanult csizmadia«, jegyzé meg az asszony.

Bremában egy kerületi ülés alkalmával mulatságos jelenet adta elő magát. Midőn a tanácskozásnak vége volt, az elnök kérde: »Van-e az urak közül valakinek még valami mondani valója?« S ime egy tiszteletre méltó kerületi képviselő szólásra jelenti magát: »Tisztelt elnök ur, a kalapot elcsesérték!« Óriási kacaj! Az elnöktől különbeni nehéz feladata mellett még azt is kívánni, hogy a jelenlevők kalapjaira is vigyázzon, ez már még sem tréfa dolog!

Amerikai színészi fizetések. Amerikában a közönség néhány kedvence, nagy művészek, óriási jövedelemmel bírnak. A többi közt John E. Owens, ki évenként csak harmincz héten át játszik, hetenkint 3—4000 dollárt vesz be, tehát évenként legalább is 90,000 dollárt. Mintegy husz hetet birtokain tölt, melyeket két millió dollárra becsülnék. Jefferson Józsefét, ki évek óta nem játszik mást mint a »Rip van Winklest, egy millió dollárra becsülik. Átlag negyven héten játszik egész év alatt s hetenkint 3—5000 dollárt kap. S mindezt csupán a »Rip van Winkle« hozza be neki! E. A. Sothern már régóta 500 dollárt kap egy föllépésért; évenként 100,000 dollárt keres. S mégis haragszik, ha a kritikusok realistának nevezik. A híres, mint művész egyáltalán nem realistikus színész Edwin Both soha sem lépett föl esténként 1500 dolláron alul; egyszer egy szerződést visszautasított, mely neki száz föllépésért 100,000 dollárt ajánlott.

Gyermekbosszu. Pistika, midőn öcsésével együtt verést kaptak, sirva: »Várj csak Jancsi, ha mi nagyok leszünk s nekünk is lesznek fiaink! No hiszen majd kikapnak azok!«

Szerkesztői üzenetek: K. L. — th-nek: A beszélyfordítást adni fogjuk. — Az-nek: Köszönjük, nagyon szívesen fogadjuk. — S. M. Becses kívánságához képest a legközelebbi számban adjuk.

Hirdetés.

BAUER BÉLA

cipő és csizma gyári-raktára,
Budapest, Kerepesi-ut 27. sz. a régi
dologházban.

A téli szükségletre ajánl nagyban és
kicsinyben:

Hölgyek számára:

Nemez pongyola cipőket, minden
színből sarokkal és csokorral 1 frt 80 kr.
Eberlasztig vagy bőr-zugos topá-
nyokat, magas varrassal, a legújomab-
ban kiálltva 3 frt.

Zugos bőrtopányokat, erős, chagrin-
vagy bornyulorból, veres nemezbeálléssel
szerezve. Dupla talppal, esős időben tar-
tós 3 frt 40 kr.

Urak számára:

Topányokat, bornyu- vagy bagariabőr-
ből, szegzett és srófol dupla talppal, igen
erős 4 frt.

Topányokat orosz lakkbőr-
ből, szegzett dupla talppal és srófmunkával, mun-
kában és esős időben való . . . 4 frt 80 kr.

Térdcsizmák, dupla bagaria
bőr-
ből, háromszoros csavarral ellátott dupla talppal,
vizmentes 8 frt 80 kr.

Ugyanaz, orosz lakk bagariabőr-
ből 12 frt.

Megrendelések póstai utánvét vagy az
összeg beküldése mellett a legpontosabban
megküldetnek.

Kimerítő árjegyzékek ingyen. (9—10)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1881. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában (Ferencziek tere Athenaeum-épület).